DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis primâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXVII.

M. NICOLAO JEANROY, Doctore Medico, Præside.

An post longas defatigationes, subitò instituta vita deses, periculosa?

I.

EDICTO irrevocabili, natus inter dolores homo, per vitæ summam brevem, quâm multis opprimitur miseriis! A Naturâ prima mali labes. At sæpiùs sexcentis vitæ erroribus, ipsi Naturæ vitio stimulum addimus : nec per nostram patimur stultitiam, sopita silere aliquandiù quæ fovemus intùs morborum semina: sicque ineluctabilis lethi acceleramus gradum. Quàm aliter esset mortalibus, si religiosi Medicinæ cultores, illius aris debitos imponerent honores ! Discerent ab eâ, vitam quæ faciant beatiorem. Qui leges illius servat, salubrem aspectum solis, salutiferamque ventorum perflationem in habitationem volet sibi catus hospes. Curæ semper erit illi purus aër, tenuis, serenus, temperatus, nullis inquinatus vitiis. Non omnia indiscriminatim usurpabit alimenta ; quæ magis Euchyma, Eupepta magis seliget. Deteriora sobrietate reddet benefica. Appositis quæcumque sint, eduliis utetur ad reficiendum corpus, non ad irritandam voracitatem. Potum quæret qui faveat digestioni, sedetque sitim, non verò accendat. Legitimè tantùm excernenda, è corpore prudenter eliminabit ; retinenda servabit prudentior. Doctus quàm prosint læti affectus, animi pathemata, tranquillitati suæ infensa, vitabit sapiens. Docet pariter Ars salutifera longiori somno turpiter saginari corpus, vigiliarum nimietate tabescere ociùs. Utriusque par necessitas: suus sit in utroque modus. Monstrat quid & quantùm dotibus contrariis conferant ad vitam motus & quies. Motu vivimus, pereunte motu vita perit. Viget ab illo solidorum fluidorumque corporis actio reciproca, vigent functiones, secretiones & excretiones variæ. Provocat appetitum, digestioni utilem operam reddit, ptovidet nutritioni opportunæ, totum corpus firmat. Sed ne quid nimis. Lassitudinem supervacaneam fugiens, non reformidabis necessariam. Hâc arte blandam voluptatem afferent succedaneæ quietis vices. Illius beneficio labefactatæ reficientur vires, corpus instaurabitur. Vis sanus esse ? Prudens alterum tempestivè alteri oppone. Eventu non dubio, alter alteri si modum non excesseris, medebitur. Si excesseris, cautè progredere : corpore diuturnis laboribus defatigato,

* *Propugnata, anno 1761, ab illust. Præside, Theseos Authore.*

cave subitò desidiosæ vitæ prorsùs te committas. Omnis enim subita mutatio periculosa.

II.

PERICULOSAM esse omnem mutationem subitaneam etiamsi non moneret opportunè divus Senex, nonne vulgaris & quotidiana indicat experientia? Calefacta nimis corpora halitu frigido dissilire protinùs, quis ignorat? Partes corporis viventis frigore urenti stupefactas, si æstu subitò hypocausti calidioris imprudenter afflentur in gangrænam & sphacelum abire norunt omnes. Calidam aëris temperiem frigida excipiat, presso pede sequitur proteiforme Catharrorum genus omne; nascuntur Anginæ, Pleuritides, Peripneumoniæ, &c. Repentinis quibuscumque aliis aëris mutationibus mille modis afficimur aut lædimur. Lætitia & mœror, si ex improviso, jure pari mortem subitam afferunt. A subito furore, timore, vel aliis quibuslibet animi pathematibus idem periculum imminet. Quid non reformidandum à subitâ suppressione mensium, lochiorum, hæmorrhoïdum, &c? Evacuationes quædam, licet exleges, si consuetæ (ut in quibusdam hominibus,) cum medicastrorum imperitiâ sistuntur imprudenter, quàm tristes agunt in corpore tragœdias! Non aliâ ratione, doctâ medentis operâ ereptus orci faucibus æger, post longa jejunia, si Medico diffidentibus stultè credens mulierculis latranti stomacho subitò nimis indulgeat, tollitur è medio non hæc pollicitus sibi.
Boher. num. 1026. *Ipsa quoque consuetudo, quàm non malè alteram naturam appellant, fert vix credenda.* Hinc.

Profecit poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæva nocere sibi.

Helluones, edacesve, severiori diætâ, vini liquorumque ardentium strenui potores, à subitâ consuetorum privatione, quasi fulcro soluto repentè cadunt. *Mutatio subita à consuetis in nova, est ubique & semper quàm maximè periculosa, licet ex malis vulgò habitis in bona putata transiverit.*
Boher. num. 1027.

III.

NON aliter sentias de vitâ desidiosâ post longas defatigationes subitò institutâ. Otia non continuata, sed interpolata, corpori reficiendo egregium quidem ferent auxilium; at non impunè violentioris statûs quies longior proximas excipiet vices. Nec mirum: Quid enim per longas defatigationes corpori accidit? Quotidiano motu; eoque vehementiori quàm par esset, solidæ partes concussæ, majorem sollicitant influxum spirituum animalium, non sine magno tam pretiosi laticis dispendio vividiùs oscillant; hinc in fluidas reagunt potentiùs, earumque accelerant gradum. Ab ingenti solidorum fluidorumque attritu, calor naturalis augetur ultrà modum, functiones nimis intenduntur, aut pervertuntur. Sanguis reciprocè magno impetu exprimitur & admittitur intrà suos canales. Nec indè feliciùs absolvitur secretionum opus: fervidiori cursu abrepti humores vix subeunt minima vasorum secretoriorum oscula aut partes eorum crassiores, tenuioribus solis frequentandos permeantes canaliculos, non invisenda sibi transiliunt loca. Fiunt intereà copiosiores omnis generis excretiones per poros cutis, renes, intestina, &c. Motu continuo aquosæ difflantur humorum particulæ, spirituosæ avolant; retinenda excernuntur foràs; retenta coguntur in densitatem inflammationi proximam. Olea & sales nimis trita & attenuata quasi in putredinem exaltantur. Plùs equidem appetit ventriculus, fame vividiori sollicitatus, digerit animosiùs. Sed qui tot partium detritarum reparationi sufficiat unus? Cùm præter-

tim desideretur placidus ille intestinorum motus ad perfectam chyli secretionem tantoperè requisitus. Fractum igitur nec satis instauratur corpus, nec humidum radicale, vitæ pabulum illud apud veteres tàm solemne, planè resarcitur. Tristis sanè corporis conditio, in quâ præceps ruit ad interitum! At quàm tristior, si accedat improvisa quies & continuata! Quæ modò ultrà modum erant tensæ fibræ, relaxatæ in pari ratione fatiscent. Jam nullo stimulo excitata torpescent vasa. Hinc languebit humorum circulatio. Eorumdem dissipatis prævio motu fluidioribus particulis factam inspissationem, jam non compensabit effœta solidorum actio. Hinc congestiones, obstructiones omnimodæ. Languente omni solidorum systemate: languebunt & ipsa secretoria organa. Pravæ, aut nullæ fient secretiones. Item de excretionibus; torpentibus osculis vasorum transpirationi dicatorum, non sentiet corpus debitæ perspirationis beneficia. Deficienti auxiliatricem denegabunt operam alvus, vesica, fauces & ipsæ inertes. Jam silet irrita lex sapientis naturæ, quâ jussit excretiones alias aliarum esse vicarias. Retentis excernendis, à luxuriantium humorum fœdâ colluvie quid non reformides! Non magis ingesta favent. Solito motu orbatus non appetita malè digerit alimenta ventriculus. Pravis auspiciis confecta chylosis, hæmatosim labe suâ inficit. Hinc pessumdati humores quotquot sunt in corpore, (utpotè à sanguine derivati) quasi certatim suam singuli afferent morborum iliadem. Hoc docet ratio, confirmat experientia.

§ V.

ET verò in agricolarum durum genus, & alios homines maximis laboribus addictos conjiciantur oculi. Dùm infelix pauperies urget, victum quærentes ferè continuo labore exercentur; illis vix requies ulla: & tamen nullum indè patiuntur damnum, contrà ferè illibatâ fruuntur sanitate, longævamque adipiscuntur ætatem. Iidem si ad meliorem fortunam devenerint, & laboribus subitò sese abstineant, sibi priùs inauditis statim mille cruciantur infirmitatibus. Falsò incusant prævios labores; vitam fugiant inertem: illis exercitium præstò erit Medicina. Quâ ratione priùs stabat incolumis sanitas præsens, eâdem solâ amissa restituetur. Aspicere lubeat novos homines, qui omnia suæ fortunæ incrementa debent improbo labori, & irrequietis concursationibus queis sollicitè fortunam ambientes fecere ut ipsos Plutus amaret, cumularetque bonis. Dùm res angusta domi cogebat ad laborem, inculpatâ sanitate florebant. Mox re fortunisque auctiores dùm plaudunt sibi, mollique otio diffluunt; fortunâ dulci ebrios numero beatorum eximit, aureis trabibus insidens morborum cohors. Robustus acri labore Miles, igneam per æstatem, pluviosque ventos, vitam sub dio & trepidis agit in rebus. Castra movet, aut ponit: nunc gravibus oneratus armis, longum & difficile iter facit; nunc raptim cursûs magis quàm itineris modò in hostem ducitur. Pulvere fordidum, totumque madentem sudore plusquàm frugalis excipit mensa. Stratus humi, ferè nudus, sub jove frigido, noctis vix degustat otia. In obsidionibus urbium quot superandi labores! Vix credas inexpertus. Qui fit, ut tam durum sustineant homines vivendi genus, imò valeant, sint læti, sint florentes; nisi quod ab ipso vires animumque ducant labore? Adde quòd gravem militiam non parùm levet amor patriæ, & pulchra laudum cupido. At verò si tam laboriosæ vitæ protinùs otia continua succedant, militarium laborum quàm quietis patientiores, semota priùs occupat morborum caterva. Nonne pravi moris febres omnigenæ, pleuritides, peripneumoniæ nothæ, scorbutus, &c. totidem imprudentis otii stipendia, in hibernis plus densant funera militum, quàm media inter prælia ipse hosticus ensis? Exercitu ferè incolumi Alpes impervias perrupit Annibalis labor, Romanosque ad Trebiam, Trasimena, &

Cannas ingenti cæde proſtravit. Sed Annibalis ejuſdem exercitum, quem fortium arma Romanorum non vicerant, fregerunt ad Capuam mollioris otii voluptates & deliciæ. Adeò corpus animumque ignava corrumpunt otia!

V.

QUIS poſthàc auſit poſt longos labores imprudenti ſeſe committere otio, cùm à quiete minùs cautè uſurpatâ tot immineant pericula! Sibi longè tutiùs conſulet quiſquis exercitio indulgens debito, illius modum non exceſſerit. Defeſſum corpus, non attritum, moderata quies certò reparabit & citrà noxam. At verò ſi neceſſitas imperioſior coëgerit ad longos labores, ne imprudentiùs malum malo addas. Quæ data ſuo tempore proſunt, intempeſtivè adminiſtrata nocent. Quiete ſubitâ & diutiùs protractâ nedùm deperdita reſarciantur, inſtaureturque corpus, fibrarum ſubitâ relaxatione earumque atoniâ, proſternuntur vires magis ac magis, miſerè languet humorum circuitus, læditurque naturalium, vitalium & animalium functionum triumviratus. Statûs igitur corporis rationem habe ſedulus; timeas ſolidis torporem, marcorem fluidis inducere. Non niſi ſenſim ac ſine ſenſu quies laboris excipiat vices, ne quid detrimenti ſanitas capiat. Nî facias, ſexcenta ingruent mala quæ ſeriorem exigent penitentiam. Id caverat mens provida divini Senis docentis: *Naturam ægrè ferre ſubitas mutationes, ſenſimque etiam ad meliora convertendam eſſe.* Aſſentiunt melioris notæ auctores: *Neque ex nimio labore ſubitum otium, neque ex nimio otio ſubitus labor*, Celſus ait: & aliàs, *cùm quis mutare aliquid volet, paulatim debebit aſſueſcere.* Aſt reponet aliquis: *Contraria contrariis curantur*, lex eſt quam ſuprema morborum medicatrix ſancivit natura; quò igitur longiori labore fuerit extenuatum corpus, eò celerior ſuccedat quies & diuturnior, ut primam corpus recuperet dignitatem. Sunto quidem alternæ cum labore quietis vices. Verùm eſt modus in rebus: Otii ut laboris, ſunt certi fines, quos ultrà citràque ſanitas conſiſtere non poteſt. Bellè inſtituta quies defeſſa membra levat, reparat ſpiritus: Sed diuturnior, ex ſe periculoſa, tùm maximè periculi plena eſt poſt longos labores. Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt; ſi caret arte, ipſa ſemper ducit in vitium culpæ fuga.

Libro II, Aph. 51.

Ergo poſt longas defatigationes, ſubitò inſtituta vita deſes, periculoſa.

Proponebat Pariſiis MARIA-ANTONIUS PETIT, Sueſſionæus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus.

A. R. S. H. 1787. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Typographi.